

INTERVENCIA A IMPLEMENTÁCIA APLIKOVANEJ BEHAVIORÁLNEJ ANALÝZY I.

**Masarykova Univerzita
17-19.11.2018**

Prednášajúca: Mgr. Zuzana Maštenová, BCBA

Vypracovala Mgr. Zuzana Maštenová, BCBA pre účely výučby predmetu „Intervence a Implementace ABA I.“ na Pedagogickej fakulte Masarykovej Univerzity v Brne

17.11.2018

Výber intervencie

Výber intervencie – prepojenie výsledkov hodnotenia s vhodnou intervenciou

- záujmy a preferencie študenta
- záujmy a preferencie rodiny
- zhodnotenie dostupných zdrojov v prostredí
- zhodnotenie kompetencií osôb, ktoré budú intervenciu implementovať
- frekvencia supervízie, konzultácií
- čas, ktorý je možné venovať intervencii
- zhodnotenie existujúcich zručností študenta
- priebežné hodnotenie zručností
- funkčná analýza správania
- zhodnotenie bariér

Faktory efektívnej implementácie:

- efektívny tréning osôb, ktoré intervenciu implementujú
- minimalizácia odklonu od intervenčných techník (treatment fidelity)
- metódy hodnotenia efektivity intervencie

Dôležité, aby vybrané ciele boli realistické!

Self – management

Radikálny behaviorizmus:

- otázka JA / SELF
- príčiny správania sú v prostredí
- odmieta mentalizmus

Seba-kontrola – dve odpovede:

- tá, ktorá kontroluje
- tá, ktorá je kontrolovaná

Self-management def: „Osobná aplikácia stratégií behaviorálnej zmeny, ktorá spôsobí žiadúcu zmenu v správaní.“

- cieľové správanie (kontrolovaná odpoveď)
- správanie self-managementu (kontrolujúca odpoveď)

Cieľ self-managementu:

- zdravší, produktívnejší, kvalitnejší život
- odstránenie škodlivých návykov a nahradenie zdravšími návykmi
- realizácia náročných úloh
- dosiahnutie osobných cieľov

Benefits self-managementu:

- prístup k správaniu, ktoré nie sú prístupné iným ľuďom
- prístup k správaniu 24/7
- človek si sám vyberie na čom chce pracovať
- dlhodobý cieľ vzdelávania všeobecne

Techniky self-managementu:

Antecedentné stratégie:

- environmentálne plánovanie
- situačné navodenie
- manipulácia MO
- poskytnutie promptov
- realizácia prvých krokov v behaviorálnom reťazci
- odstránenie materiálov potrebných k nežiadúcemu správaniu
- limitovanie nežiadúceho správania na špecifické stimuly
- vyhradenie špecifického priestoru na nežiadúce správanie

Self-monitoring (sebapozorovanie):

- osoba systematicky pozoruje svoje vlastné správanie a zaznačuje výskyt cieľového/nežiadúceho správania
- pôvodne využívaný pre klinické účely, keď nikto okrem klienta nemal prístup k určitým správaniu
- neskôr sa stal sám osebe terapeutickým prístupom

Seba-hodnotenie:

- porovnanie vlastného výkonu so stanoveným cieľom alebo kritériom
- self-monitoring so stanovením cieľa

Self-monitoring s posilnením:

- posilnenie vlastných správání
- cieľové správanie stanoví študent sám, alebo učiteľ alebo obaja
- posilnenie poskytuje študent sám, alebo učiteľ

Ďalšie techniky:

- seba-inštruovanie
- systematická desenzitivizácia
- zmena návykov
- hromadná prax

Priame učenie (direct instruction)

60 roky Univerzita v Illinois - Prof. Siegfried Engelmann a jeho kolegovia

Priame učenie je metodológia učenia, ktorá využíva základné princípy a zákonitosti správania:

- poskytuje študentovi jednoznačné inštrukcie
- vychádza z úrovne zručností individuálneho študenta
- detailná analýza úlohy/zručnosti
- učiteľ postupuje podľa presného návodu
- študent musí mať predchádzajúce zručnosti
- odpovedanie orálne a/alebo písomné
- okamžité posilnenie správnych odpovedí
- postup od jednoduchých odpovedí ku komplexnejším
- rýchlejšie nadobúdanie zručností
- učenie akademických zručností (čítanie, písanie, matematika)

Učenie je:

- explicitné
- bezchybné
- systematické
- intenzívne
- vedené učiteľom

Dostupné materiály:

- Language for Learning
- Language for Thinking
- Language for Writing
- Connecting Math Concepts

Incidentálne učenie

1968 Hart & Risley – využitie prirodzene sa vyskytujúcich situácií a záujmu dieťaťa pri facilitovaní komunikácie

- spontánne situácie
- neštrukturovaný context (voľná hra)
- učiteľ využije motiváciu na učenie, alebo precvičenie zručnosti
- učenie je vedené dieťaťom, jeho záujmom, motiváciou
- to že si vyberá dieťa, zvyšuje posilňujúcu hodnotu aktivity
- facilituje generalizáciu

Postup:

4 úrovne promptu:

- 1 úroveň: 30 sekundové oneskorenie
- 2 úroveň: prompt požiadať o predmet záujmu
- 3 úroveň: explicitnejší prompt napr “Čo je toto?”
- 4 úroveň: učiteľ modeluje odpoveď

- postupné tvarovanie dĺžky a komplexnosti vety

Precízne učenie

Dr. Ogden Lindsley – študent B.F. Skinnera – využite behaviorálnej analýzy v učení

Metóda systematického merania a hodnotenia učenia – ďalej určuje rozhodnutia o procese učenia

- zameriava sa na plynulosť zručností
- posilnenie odpovedania vo vysokej frekvencii
- dôraz na aktívne precvičovanie zručnosti nie na výklad/pasívne učenie
- robustný systém zberu dát
- špecifická vizuálna analýza dát (standard celebration chart)

Koncept plynulosti

Správanie/zručnosť je prevedená:

1. Správne
2. Rýchlo
3. Bez námahy

Zdroje:

Cooper, J.O., Heward, W.L., Heron, T.E. (2007) Applied Behavior Analysis

Hart, B. M., & Risley, T. R. (1975) Incidental teaching of language in the preschool. Journal of Applied Behavior Analysis, 8, 411-420.

www.bacb.com